

Almanya’da Türk argosu ve rap

Turkish slang and rap in Germany

Safiye Genç¹

Received Date: 14 /10 / 2015

Accepted Date: 18/ 12 / 2015

Öz

Almanya’daki göçmen gençlerin kullanımında yaygın olan Türk Argosunun ortaya çıkışı ve bu gençler için neyi temsil ettiği bu çalışmanın ana konusudur. Türk Argosunun en çok kullanıldığı alan ise Rap müziğidir. Rap müziği 80’li yılların ortalarından itibaren Almanya’da yaşayan göçmen gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri bir müzik türü haline gelmiştir. Türk Argosu ve Rap müziği bağlantısı bu kapsamda ele alınacaktır.

Anahtar sözcükler: Türk argosu, Türk göçmenler, Hiphop kültürü, Rap müziği, Göçmen işçi

Abstract

The main concern of this study is to analyze the emergence of Turkish Slang amongst the young turkish immigrants and its importance. Rap music is where Turkish Slang is mostly used. Since the midst of the 80s, Rap Music has become a medium of expression for the young immigrants who live in Germany. The correlation between Turkish Slang and Rap Music will be discussed in that sense.

Keywords: Turkish slang, Turkish migrants, Hip hop – culture, Rap music, Migrant workers

1. Giriş

Farklı kültürler bir araya gelip uzun süre bir arada yaşadığında oluşan kültürlerarası alış veriş önce kendini sanatta ve dilde gösterir. Bu alış veriş hem paylaşım olarak hem de çatışma olarak ortaya çıkar. Diller eskiden beri zamanın aynası olmuşlardır ve toplumsal şartlara bağlıdır. 1960’larda Türkiye’den çalışmak için Almanya’ya iki ülke arasında yapılan işgücü göçü anlaşması kapsamında işçiler gitmiştir. Bu işçilerin çocukları Alman toplumunda kendilerine has bir ayakta kalma mücadelesi vermişlerdir. Bu mücadelenin önemli bir unsuru gençlerin geliştirdiği kendilerine has bir Almancadır. Bir sokak dili olan bu Almancaya “Türk argosu” denmektedir. Türk argosu bir protesto dilidir. Protesto edilen ise, anne babalarının ve kendilerinin Alman toplumu içinde maruz kaldıkları durumlardır.

Çevrelerinde kendilerini sindirmeye çalışan güçlere karşı koymaya başlayan ikinci nesil göçmen gençler, Alman toplumuna ve siyasetine tepki göstermeye başlar. Almanya’da verdikleri mücadeleyi Amerika’daki siyahilerin Amerikan toplumunda verdikleri mücadeleye benzetir ve kendilerine siyahilerin kültürünü ve söylemlerini örnek alırlar. Hiphop kültürü ve özellikle rap

¹Asst.Prof., Akdeniz University, Faculty of Letters, Department of German Language and Literature, safiyegec@akdeniz.edu.tr

*Marmara Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine (BAPKO) tarafımdan yürütülen SOS-D-090113-0015 numaralı projeye desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

müziği kendilerini ifade etmekte zorlanan gençlere büyük bir fırsat alanı yaratmıştır. Türk argosu Almanca söylenen rap şarkılarında en çok kullanılan dil olmuştur. Konular ise yabancı düşmanlığı başta olmak üzere her türlü gençlik problemlerini kapsamaktadır. Alman toplumuna, siyasetçilerine, benzeri durumlarda olan gençlere seslenen şarkılarda, azınlık olmak ve dışlanmak en çok işlenen ve dile getirilen konulardır.

Bu çalışma göçün ilk yıllarından başlayarak 90'lı yılların ortalarına kadar ikinci nesil gençlerin dilsel ve toplumsal serüvenini incelemektedir. İlk kısımda Almanya işçi göçü ve misafir işçilerin karşılaştığı sorunlar ele alınmaktadır. İkinci kısım, Almanya'daki ikinci nesil Türk gençlerinin durumunu ve sorunlarını incelemektedir. Toplumsal mücadelede bir araç olarak oluşturdukları Türk argosunun özellikleri üçüncü kısımda verildikten sonra, bu gençler için Hiphop kültürünün önemi dördüncü bölümde irdelenecektir. İkinci nesil için işlevini yerine getiren Türk argosunun günümüzdeki konumu beşinci bölümde ele alınıp, incelemede varılan sonuç son kısımda dile getirilecektir.

2. Almanya işçi göçü

İkinci Dünya Savaşı sonrasında birçok sanayi ülkesinde iş gücüne ihtiyaç duyulmuş ve İtalya, Yunanistan, Yugoslavya, Türkiye gibi daha çok tarımsal ekonomiye dayalı ülkelere sanayi ülkelerine işçi akını gerçekleşmiştir. Göçmen işçilerin 55 yıllık Almanya serüveni 1961 yılında Türkiye ve Almanya arasında yapılan iş gücü anlaşması ile başlamıştır. 1970'lerde Almanya'da 350 bin Türk kökenli göçmen işçi varken, bu sayı günümüzde 2 milyon 720 bine ulaşmıştır. Göçmen işçilerin çoğu okuma yazma bilmemekteydi. Türkiye'nin daha çok köy ve kasabalarından gelen işçiler kendilerini Almanya'nın büyükşehirlerinde buldular. En büyük sorun ise misafir oldukları ülkenin dilini bilmemektir. Dil yetersizliğinin yanı sıra Alman Çalışma ve Sosyal Kanunlarını tanımamaları ve bu kanunların tercümelerinin olmaması da, haksızlıklara uğramalarına sebep oluyordu. Yabancı işçiler tehlikeli ve ağır işlerde çalışmayı kabul ediyor, ama kazançları Alman işçilere göre daha az ve asgari ücretin altında kalıyordu (SPIEGEL-Reports 1973: 44). Alman Hükümeti tarafından 1969'da yayınlanan iş kazalarını önleme raporu, yabancı işçilerin iş yerinde kaza sonucu hayatını kaybetme riskinin Alman işçilere göre iki buçuk kat daha fazla olduğunu dile getirmektedir (SPIEGEL-Reports 1973: 72). "Ali" takma adı ile yabancı göçmen kılığında 1983-1985 yılları arasında çeşitli fabrika ve işyerlerinde çalışan, bu yolla yabancıların yaşadığı haksızlıklara ve aşağılanmalara şahit olan gazeteci yazar Günter Wallraff (2011), "Ganz Unten" (T. *En Alttakiler*) adlı kitabında yaşadıklarını ayrıntılı bir şekilde anlatmaktadır. 1973'teki tüm dünyayı etkileyen petrol krizi ise Almanya'daki yabancı işçileri zor durumda bırakmıştır. Artan işsizlik oranlarından yabancılar sorumlu tutulmuştur. Almanların iş bulamamalarına yabancıların işyerlerini işgal etmesi sebep olarak gösterilmiştir. Yabancılar artık bir sorun olarak görülmeğe başlanmıştır. Kavram olarak "Ausländerproblem" (T. *Yabancılar Sorunu*) yerleşmiş ve gündemden düşmemektedir (bk. Griese 2002). Medya, yabancılar karşı toplumda hâlihazırdaki ön yargıları körüklemekte, siyasetçiler "yabancı sorununu" seçim malzemesi yapmaktadır. Özellikle 1982 seçimleri söylemleri toplumdaki yabancılar karşı radikal düşünce ve davranışları arttırmıştır. 70'lerin başında Köln şehrinde yapılan bir anket çalışması, her yedinci Almanın yabancıları aptal ve kaba bulduğunu, her altıncısının ise yabancılar mesafeli durmaya çalıştığını göstermektedir (SPIEGEL-Reports 1973: 48).

Almanlarla sadece iş yerinde ve resmi kurumlarda iletişime geçen göçmenler, bu temaslardan edindikleri olumsuz tecrübe ve izlenimlerden dolayı özel hayatlarında Almanlardan uzak durdular. Uyum zorlukları ve çevrenin hoşgörüsüzlüğü, göçmenlerin gettolaşmasına yol açtı. Sürekli

geri dönüş düşüncesinde olan göçmen işçilerin Alman Hükümetinden herhangi bir beklentisi olmamıştır. İkinci ve üçüncü nesilde ise bu durum farklıdır.

3. İkinci nesil ve sorunları

Türk göçmen işçilerinin çocukları ya aileleri ile birlikte küçük yaşlarda Almanya’ya geldiler, ya da orada doğdular. Almanya’daki ikinci nesil olarak tanımlanan bu gençler yaklaşık olarak 1960 ile 1980 arası doğumlulardan oluşmaktadır. Bu çocuklar Alman toplumu için sorun teşkil etmeye başladı. Okullar göçmen çocukların ihtiyaçlarına karşılık verecek durumda değildi. Yedi ve üzeri yaşlarda Almanya’ya gelen çocuklar Almancayı bilmeden okula başladılar. Doğal olarak eğitimleri dil yetersizliğinden dolayı sekteye uğramış oldu. Derslerde birçok şeyi anlayamayan çocuklar okuldan çabuk sıkılıyor, sokakları sınıfa tercih ediyorlardı. Hatta bu çocukların çoğu ilköğretimden sonra zihinsel becerileri yavaş olan öğrenciler için kurulmuş özel okullara (Alm. *Sonderschule*) sevk ediliyorlardı. Böylece yüksek öğrenim görmenin yolu, istisnalar olmakla birlikte, bu öğrenciler için tıkanmıştı. 1970’lerde Türk gençlerinin %80’i okulu bitiremedi. Bu sayı 80’lerde %24’e indi (Ickstadt 1999: 573). Alman öğretmenler için Türk gençleri, kurallara uymayan, zor iletişim kurulabilen yabancılardı. Almanya’ya daha küçük yaşlarda giden ya da orada doğan çocuklar okul konusunda daha şanslıydı. Almancayı okula başlama yaşından önce öğrenme imkânları vardı. Tabii bu küçük yaşlarda buldukları ortamda ne denli Almanca duydukları ve kullandıklarına bağlıydı. Sokakta oynarken veya televizyonda Almanca ile karşılaşmalar da, genelde okula başlayana kadar çocuklar, ailelerinin dillerini ve kültürlerini tanıyorlar. Okula başladıklarında ise muazzam bir sınıfın geneline yetişme yarışı başlıyor (Rolffs 1998: 110).

İkinci neslin genelde yüksek öğrenim gerektirmeyen alanlarda meslek sahibi olması, okul süresince yaşadıkları olumsuz etkenlerden kaynaklanmaktadır. Özellikle yetenek gerektiren uğraş ve mesleklere yönelmeleri bu nedendir. Bu meslekler genelde müzik, spor, resim, grafik, tasarım, gastronomi gibi alanlardandır.

İkinci ve erken üçüncü neslin yaşamları her zaman iki kültürlü oldu; içinde yaşadıkları toplum, sosyal ve kültürel çevreleri Almanya, içinde yaşamasalar da tanıdıkları Türkiye. Bu gençler Almanlara ebeveynleri kadar mesafeli değildiler. Yine de içinde yaşadıkları toplumun tutumu endişelerini canlı tutmuştur. Bir önceki neslin sıkıntılarına, onlara yapılan haksızlıklara ve maruz kaldıkları hor görmelere şahit olmuşlardır. Yabancı düşmanlığının giderek arttığı 80’lerin sonunda kendileri de benzeri sıkıntılarla karşılaştılar. Duvarlara yazılan “Ausländer raus” (T. *Yabancılar dışarı*) gibi sloganları her gün görüyor ve kendilerine takılan aşağılayıcı lakapları duyuyorlardı. Bu lakaplardan birisi de “Kanake”dir. Özellikle İtalyan ve Türk göçmenler için bu lakap kullanılmaktaydı. Genelde koyu tenli ve siyah saçlılar kastedilmekteydi. Alman denizciliğinden gelen bu kelimenin kökeni olumsuz olmasa da, ki Havai Dilinde “insan” anlamına gelmektedir, 70’lerden itibaren hakaret anlamında kullanılmaya başlanmıştır. Dış görünüş önemliydi, çünkü Alman neofaşist gençler yabancıları hedef aldıklarında bu özelliklerinden yola çıkıyorlardı. 80’lerin başındaki seçimlerde siyasetçilerin yabancı düşmanlığını tırmandırıcı söylemleri ve medyanın sürekli “tehlikeli yabancılar” haberleri, Almanlarla yabancılar arasındaki ayrımı büyütüyor, neofaşist söylemleri cesaretlendiriyordu. Siyasetçiler giderek yabancılar arasından daha çok Türkleri hedef almaktaydı (Griese 2002: 38). Doğal olarak 80’lerde Neonazi yürüyüşleri ve taşkınlıkları çoğalmış, radikal sağcı hareketler güçlenmişti. Emniyet kurumlarının da bu durum karşısında yanlı davranması, hatta yabancı düşmanı ve ırkçı yaklaşımlar sergilemesi yer yer dikkat çekmekteydi (bk. Heuer 1998). 1992 (Rostock) ve 1993 (Solingen) yıllarında kundaklamalar sonucu birçok yabancı

hayatını kaybetti veya ağır yaralandı. Türk gençleri bu ortamla ve sürekli bir “sorun” olarak görülmele karşı karşıya kalmışlardı. Kendilerine bu toplum içinde yer bulmaya çalışırken dışlanmalarına seyirci kalıyorlardı (bk. Griese 2002). Sürekli olarak başarısızlık yaşamak, kabul görmemek ve dışlanmak gençlerin kimlik gelişiminde yıkıcı etkiye sahiptir. Bu döngü içinde mücadele gücü zayıflar, ya da artar. Almanya’daki ilk nesilden çok fazla karşı koyma görmeyen Alman toplumu, ikinci ve erken üçüncü nesilde direnişle karşılaşmıştır.

4. Türk argosunun doğuşu

Türk ve Alman toplumu tarafından Almanya’daki ikinci nesil için “arada kalmış nesil”, “ne tam Türk ne tam Alman” denildi, problemlili gençler, suç oranı yüksek, okulda başarısız olarak bu neslin profili çizildi. Bu gençlerin yaşadıkları ortamda tutunma çabası ve kendilerini koruma içgüdülerinden hareket ederek verdikleri mücadele genelde göz ardı edildi. Kendini koruma mekanizmalarından biri de, içinde bulunulan duruma karşıt bir ideoloji, güçlü olanın söylemini alt üst edecek bir söylem geliştirmektir. Karşıt bir söylem geliştirme baskılanan kesimin karşı koyma gücü ve becerisini gösterir, en azından pes etme niyetinde olmadıklarını sergiler (Kürşat-Ahlers 2002: 57-58). İkinci neslin özellikle Almancaları sürekli eleştiriliyor, bu dili düzgün ve hatasız konuşmaları konusunda ikaz ediliyorlardı. Tam da bu noktada kafa tutmaya başladılar. Alman dilini bilerek hatalı ve Türkçe vurgulu kullanıp yaptıkları hataları abarttılar. Hatta artık kendilerinin yapmadığı, ebeveynlerine ait bazı tipik hataları da eklediler. Bu hatalar anne babalarına ait “Gastarbeiterdeutsch” (T. *misafir işçi Almancası*) dilinden alınmaydı. Bu dil ilk neslin eksik ve yetersiz Almancasıdır (bk. Keim 1978). Almanlar genelde yabancılar ile konuşurken bu dili taklit eder, çoğu zaman da dalga geçerlerdi. İkinci neslin uyum sağlamama ve boyun eğmeme eylemi, Almancanın kurallarını alt üst edecek konuşma şekli ile başlar. Kendileri için stereotipik olan bu bozuk Almancaya başka özellikler de eklerler. Sınıflar arası çatışma böylelikle dil alanında başlamış olur.

Yabancıların yoğun olarak yaşadığı şehir kesimlerinde doğan bu dil, kısa sürede diğer göçmenlerin de kısmen üstlendiği bir konuşma tarzı haline gelir. Bu konuşma tarzına “Türken slang” (T. *Türk Argosu*) denmektedir. Bu dil, “Kanakensprache” (T. *Kanak Dili*) ve “Türkendeutsch” (T. *Türk Almancası*) isimleriyle de bilinir. Türk argosunun en belirgin özelliği, Almanca diline Türkçe kelimelerin bolca karıştırılarak kullanılmasıdır. Az da olsa İngilizce kelimeler de kullanılır. Almanca, Türkçe cümle vurgusu ile dile getirilir. Özellikle bazı sesler Türkçe telaffuz edilir; [ç] sesinin [j] sesi gibi okunması, [ts] sesinin [s] sesine indirgenmesi, [r] sesinin Türkçedeki gibi apikal, yani dil ucuyla boğumlanarak kullanılması gibi. Ayrıca, tanımlık edatları (artikel), ön edatlar (prepozisyon) çoğu zaman kullanılmaz ve cümle içerisinde Almancada genelde ikinci sırada bulunan çekimli fiil arkalara kayar (bk. Tertilt 1996; Füglein 2000; Auer 2003; Kern 2008).

Argo (Osm. T. *lisân-ı hezele*, İng. *slang, cant*, Alm. *Gaunersprache, Argot*, Fr. *Argot*) geniş anlamda her türlü özel dili kastetmektedir. Genelde bu dil toplumsal olarak dışlanmış grupların dilidir. Kendine has kelime kullanımı ile standart dilden ayrılır. Gruptan olmayanların bu dili anlamaması veya anlamakta zorlanması amaçlanmaktadır (Bußmann 1990: 96). İkinci neslin protesto amaçlı kullandığı argo agresif bir dildir. Kişide duygusal olarak birikmiş saldırganlığı sözlü eylem yoluyla dışa vurmak, gençlik dillerinin genel bir özelliğidir (Ehmann 2003: 11). Kaba ve tehditkâr öğeler içerir. Sokak jargonunun ötesinde küfürlü baskın bir dildir. Öfke ve hayal kırıklığı bu dilin içinde sindirilmeye çalışılmaktadır. Irkçı kavramlar, cinsel terimler ve müstehcen kelimeler bolca kullanılır. “Benimle uğraşma” mesajı veren bu dil, genç insanların toplumdaki yerlerini kendilerinin belirleme iradesini göstermektedir (bk. Saller 1999).

Türk argosu kullanımı, toplumdaki baskın güçle iletişimi kesmek anlamına gelmemektedir, aksine iletişimi kendi dili ile kurma, diretilen söylem ve dile karşı gelmedir. Bu dil gençlerin dil repertuarlarından biri halini almıştır, tıpkı Türkçe, Almanca, İngilizce gibi. Bazen sırf eğlenmek için kendi aralarında bu dili kullanırlar. Sahip oldukları dillerin deyimlerini, atasözlerini, hitap şekillerini birbirine karıştırırlar, örneğin “Was guckst du? Bin ich Kino?” (T. *Ne bakıyorsun? Ben sinema mıyım?*) gibi. Bu ifade Türkçede kullanılan “Ne bakıyorsun? Sinema mı oynuyor?” tabirinin Almancaya küçük farklarla uyarlanmış hâlidir. Bu ve benzeri kelime ve dil oyunları gençler arasında yoğun ilgi uyandırmıştır. Öyle ki, diğer göçmen gençlerin yanında, Alman gençleri de birçok Türk argosu ifadelerini taklit etmeye ve kullanmaya başlamıştır.

Türk göçmen gençlerinin argosu 90’lı yılların ortasından itibaren medyanın da ilgisini çekmeye başlar. Medya bu dili konuşan yeni bir tiplere yaratır: Gettodaki protesto eden göçmen gençlerden oldukça uzak bir Türk tipi olan bu tip tam bir maçodur, işi gücü araba ve kadınlardır, sürekli kavgaya karışır, üstelik pek de akıllı sayılmaz, ama kendi halince sempattir. Oyuncu ve komedyen Kaya Yanar tarafından canlandırılan “Hakan” tipi ve Bülent Ceylan tarafından canlandırılan “Hasan” tipi bu stilize edilmiş Türk tiplere için birer örnektir. Bu tip gayet rahattır ve hiçbir şeyi dert etmez. Konuşmaları Türk argosu taklididir. Medyada Türk argosu kalıpları tekrarlanarak kullanılır ve böylece izleyiciler tarafından da bu kalıplar bellendir. Bu yeni sokak argosu moda olur. Artık her türlü sınıftan gençlerin taklit etmeye çalıştığı genel bir gençlik dili konumuna gelir.

5. Türk argosu ve rap müziği

İkinci nesil Türk gençleri Almanya’daki durumlarını Amerika Birleşik Devletleri’ndeki siyahilerin durumuna benzetmektedir. Sorunlarını dile getirmek için siyahilerin müziğini ve kültürünü, özellikle Hiphop kültürünü örnek alırlar. Alman kültürüyle olan farklılıklarını dile getirmek için siyahilerin farklılık söylemlerini üstlenirler. Özellikle siyahilerin özgürlük hareketi önderleri Martin Luther King ve Malcolm X hayran olunan iki kişidir. 70’li yılların çok sevilen ve siyahilere karşı ayrımcı tutumlara her daim tepki gösteren idolleri boksör Muhammed Ali’nin ise Türk gençleri üzerinde büyük etkisi vardır. 70’li ve 80’li yıllarda birçok gencin odasında posterleri asılı olan Muhammed Ali, o dönemde Türk gençlerinin Almanya’da boks sporu ile yakından ilgilenmesine sebep olmuştur.

Türk gençleri kendilerini Avrupa’nın siyahileri olarak tanımladılar. Bu analogi onlara kendilerini ifade etmek için bazı yeni rol imkânları tanıdı (Ickstadt 1999: 572). ABD’deki siyahiler gibi, kendilerine karşı kullanılan sözselsel ve sembolik malzemeyi ters düz ederek söylemlerini içini boşaltarak tekrar yorumladılar. Siyahilerin, kendilerine hakaret olarak yöneltilen “Nigger” kelimesini birbirleri ile konuşurken kullanmaları gibi, Türk gençleri de kendilerine “Kanake” demeye başladı, hatta bayanlara da feminen şekli “Kanaka” adını verdiler. Siyahilerin “black is beautiful” söylemi gibi, “evet, ben Kanake’yim, esmerim ve değişik konuşuyorum, çünkü sizden farklıyım” tavrını takındılar. Siyahiler gibi farklılıklarının altını çizerek Alman toplumuna ve siyasetine tepki gösteriyorlardı. Yaşadıkları toplum içinde yerlerini ve haklarını arayan siyahiler adeta kader ikizi olarak görülüyordu. Hiphop kültürünün bir müzik stili olan rap müziği gençler arasında hızla popüler oldu, çünkü rap müziği siyahilerin protesto müziği idi. “Rap” kelimesinin oluşumu, Amerikan argo kelimesi olan “to rap” (T. *gevezelik etmek*) ve İngiliz “to rap” (T. *hızlı vuruşlarla vurmak*) kelimesinin birleşiminden kaynaklanmış olabilir (Pirzl 2008: 25), çünkü melodiden çok rit-

min ön planda olduğu ve sözlerin konuşmaya yakın ifade edildiği bir müzik türüdür. Hiphop kültürü bir sokak kültürüdür ve ABD'nin büyük şehirlerinde, toplumun dışına itilmiş banliyö gençleri tarafından oluşturulmuştur. Rap müziğinin yanı sıra, spor kıyafetler, bağcıkları açık basketbol ayakkabısı, beyzbol şapkası, ayrıca break dans ve grafiti Hiphop kültürünü işaret etmektedir. 80'li yılların ortalarından itibaren Almanya şehirlerine bu semboller yayılmaktaydı.

Rap müziğinin sözleri toplumsal ve siyasal konuları ele almaktadır. Rap parçalarında metinler uzun olduğu için, bu müzik gençleri kendilerini ifade etmekte özgür kılmıştı. Kelime ve kafiyeye oyunları gençlerin dildeki yaratıcılığını göstermekteydi (Lhotta 2015: 57). Türk gençleri, "afri-can-american" tarzı müziği ve dansları kendilerine ve Türk müziğine yakın buluyorlardı. İkinci Dünya Savaşı sonrası Batı Almanya'nın birçok yerinde Amerikan askerlerinin olduğu kışlalar bulunmaktaydı. Türkler Amerikan diskolarını Alman diskolarına yeğliyorlardı (Ickstadt 1999: 574). Hem müzikleri kendilerine daha çok hitap ediyordu, hem de Alman diskolarında, yabancı oldukları için yaşadıkları sorunları ve tepkileri burada yaşamıyorlardı. Boe B. adlı Türk rapçi, "beni içeri almadıkları bir Alman diskosundan kendi müziğimin geldiğini duydum," diye hatırlayarak bu çelişkiyi dile getirmektedir (Ickstadt 1999: 574). Almanya'daki ikinci nesil ve erken üçüncü nesil Türkler önceleri örnek aldıkları Amerikan rapçileri taklit ettiler ve İngilizce rap yaptılar. Daha sonraları yoğunlukla Almancayı, özellikle Türk argosunu kullandılar. Türkçe de tercih edilen diller arasındaydı. Dil repertuarı açısından zengin olan gençler, parçanın konusuna ve kime hitap ettiğine göre dil seçiyor, dilleri karıştırıyorlardı. Şarkılarında sorunlarını dile getirip, geçmiş, endişelerini, toplumdaki çarpıklıkları, siyaseti ve hayal kırıklıklarını anlattılar.

80'lerin sonunda Amerikan rap dünyasına "gangsta rap" ve "hardcore rap" hâkim oldu. Provokatif yönü kuvvetli olan bu tarz, suçu, uyuşturucuyu, çete ve gangster hayatını övüyor, şiddeti teşvik ediyordu (Ickstadt 1999: 575). Almanya'da bu yönü ile de rap etkili oldu. Türk gençleri Almanya'nın göçmen nüfusu yoğun olan büyükşehirlerinde çete kurmaya başladılar. Bu çetelerin olumsuz yönleri yanında, olumlu yönleri de vardı. Olumsuz etkileri; gençler, uyuşturucu, silah taşıma vs. gibi yasa dışı faaliyetlere bulaşıyorlardı; çeteler, kendi mntikasına müdahale eden diğer çetelerle savaşıyordu; birlikten artan güçten dolayı, kavgalarda hasar çok oluyordu; kavgalarda ölümler de yaşanıyor. Olumlu yanları; bir çete içindeki gençler birbirlerine her konuda maddi ve manevi destek oluyorlardı; birbirlerini koruma ve şehir merkezlerinden Neonazileri uzak tutmakta oldukça başarılıydılar. Neonaziler Türklerin yaşadığı bölgelere yaklaşamaz olmuşlardı. "36 Boys", "Black Panthers", "Fighters", "Araba Boys", "Bulldogs" gibi isimler taşıyan Türk çetelerinin varlığı 90'ların sonunda üyelerinin de artık yetişkin yaşlara gelmesi ile sona ermiştir.

İlk Türk rap gruplarının ve rapçilerin isimleri de kanunsuzluğu çağrıştırıyor: "Da Crime Posse", "Islamic Force" (daha sonra "KanAk" olarak değişti), "Karakan", "White Nigga Posse", "Killa Hakan" vs. Rap müziği çoğu zaman diğer müzik dallarına kıyasla düşük değerlendirilmektedir. Dinleyicilerini kavga ve şiddete sürüklediği söylenmektedir (Pirzl 2008: 17).

80'lerin sonundan itibaren rap birçok Avrupa ülkesini sarmıştır. Büyükşehirlerde yaşayan gençler "jam" adı verilen Hiphop partilerinde bir araya gelerek, müziklerini ve sorunlarını paylaşıyorlar. Yine böyle bir etkinlikte 1987 yılında bir araya gelen birkaç sanatçı, Türkçe rap projesi Cartel grubunu kurarak, Türkiye'ye 1991 yılında ilk rap furyasını yaşatmışlardı. "Cartel, bir numara, cehennemden çıkan çılgın Türk" sözünde "cehennem" ile Alman gettolarını kastetmekteydiler. Şarkının başında ise, Solingen şehrindeki bir Türk evinin Neonaziler tarafından kundaklanması sonucu ölenlerin haberi radyodan veriliyordu.

Rap müziği ve Hiphop kültürü göçmen gençlere, yönelebilecekleri ve profesyonellik kazanabilecekleri meslek alanlarının da kapısını açmıştır. Okul eğitimlerinin başarısızlığa uğramasından dolayı, üniversite aracılığı ile edinebilecekleri mesleklerin yolu çoğunlukla kendilerine kapanmış olan gençler, müzik, dans, grafiti, resim gibi alanlardaki yeteneklerini geliştirdiler. Günümüzde kırk ile elli yaş arasında olan 80’li yılların gençlerinin birçoğu hala meslek olarak bu alanlarda çalışmaktadır.

6. Günümüzde Türk argosu

Almanya’daki üçüncü ve dördüncü nesil, ebeveynleri gibi zor şartlar altında büyümediği ve özellikle Almanca diline hakimiyetleri iyi olduğu için, şiddetli bir mücadele tarzına gerek duymamaktadır. Toplum içinde haklarını savunabilen ve çok kültürlü yetişmenin avantajlarından daha çok faydalanan ve bu faydaların bilincinde olan bu gençler, değişen Almanya, değişen Avrupa dinamikleri içinde ebeveynlerinden farklı alanlarda kendi mücadelelerini vermekteler.

Edebi metinlere, müzik sözlerine, bilimsel araştırmalara sıkça konu olan Türk argosunun yerini günümüzde yeni bir gençlik dili olan “Kiezdeutsch” (Mahalle Almancası) almıştır. Bu mahalle Almancası 1990’ların ortalarından itibaren ortaya çıkmıştır. Bu dilin menşei ise medya tarafından stilize edilen Türk argosundan gelmektedir. Mahalle Almancası Türk argosundan türemiş olsa da, özellikleri ve işlevi açısından Türk argosundan farklılaşmıştır. Türk argosu kadar agresif ve karamsar değildir, aslında Türk argosunun bir tür yumuşatılmış halidir. Bu gençlik dili Almancayı daha ağırlıklı olarak temel almaktadır. Konuşucuları ise farklı etnik kökenlerden gelen göçmen gençler ve Alman gençleridir (bk. Wiese 2012). Doğal olarak mahalle Almancası Türkçe dışında diğer dillerin de etkisi altındadır. Türk argosu bir etnik kökenin ürünü iken, yani Türk gençlerinin, mahalle Almancası birçok etnik kökeni içine almaktadır.

Günümüzde “Kanak” kelimesini de tüm göçmen gençler kendilerini betimlerken kullanmaktalar. Toplum dışına itilmek istenilen, gettolaşmak zorunda kalan göçmen ve Alman gençler durumlarını bu şekilde dile getirmektedirler. Almanya’daki bu genç nesil kendisine “Generation Kanak” (T. *Kanak nesli*) adını vermiştir (bk. Bilal 2010). Günümüzde Almanya’da rap müziği yapan Türk asıllı birçok sanatçı bulunmaktadır (bk. Güney; Pekaman ve Kabaş 2013). Bunların içinde şimdi yaşları ilerlemiş olan 80’lerin gençleri de vardır. Türk argosu en canlı haliyle günümüzde rap şarkılarında varlığını sürdürmektedir. Sokaklarda ise mahalle Almancası konuşulmaktadır.

7. Sonuç

Bu çalışmada 60’lı yıllardan 2000’li yıllara doğru uzanan bir zaman dilimi içerisinde Almanya’daki Türk göçmenlerin ikinci neslinin verdiği mücadele kendilerine has olan Türk argosunun kullanımı ışığında ele alınmıştır. Yerleşik topluma karşı dilleri ve müzikleri ile karşı konumlanma gerçekleştirmişlerdir. Türk argosunun oluşumu ve serüveni, dilin ne denli toplumsal olaylardan etkilendiğini ve toplumsal olaylara müdahale edebileceğini göstermektedir. Kural tanımayarak bu dil, kendisine ve konuşucularına yeni yaşam ve etki alanı yaratmıştır. Türk argosu ikinci nesil için sadece bir getto dili olmamıştır, aynı zamanda kimlik arayışı aracı ve baskın topluma karşı bir direniş unsuru olmuştur.

Ayrıca Türk argosunun ve Türk gençlerinin yaptığı rap müziğinin tüm göçmen gençler üzerindeki etkisine bakıldığında aslında Türklerin Almanya’daki diğer etnik gruplar üzerinde yön-

lendirici bir gücünün olduğunu da görüyoruz. Almanya'da Türkçenin etnik kimlik olarak sembolik değeri yüksektir (Sirim 2009: 79). Türkler diğer göçmen gruplara göre içinde yaşadıkları Alman toplumunun kültürel hayatında daha büyük rol oynamaktadırlar.

Kaynakça

- Anderlik, H. ve Kaiser, K. (Eds.). (2008). *Die Sprache Deutsch: Eine Ausstellung des Deutschen Historischen Museums Berlin [15. Januar 2009 bis 3. Mai 2009]*. Dresden: Sandstein.
- Auer, P. (2003). Türken slang: Ein jugendsprachlicher Ethnolekt des Deutschen und seine Transformationen. In A. Häcki Buhofer ve L. Hofer (Eds.), *Basler Studien zur deutschen Sprache und Literatur: Vol. 83. Spracherwerb und Lebensalter* (ss. 255–264). Tübingen: Francke.
- Bußmann, H. (1990). *Lexikon der Sprachwissenschaft* (2. bs.). *Kröners Taschenausgabe: Vol. 452*. Stuttgart: Kröner.
- Dirim, İ. ve Auer, P. (2004). *Türkisch sprechen nicht nur die Türken: Über die Unschärfebeziehung zwischen Sprache und Ethnie in Deutschland. Linguistik, Impulse & Tendenzen 4: Vol. 4*. Berlin, New York: W. de Gruyter.
- Ehmann, H. (2003). *Voll konkret: Das neueste Lexikon der Jugendsprache* (2. bs.). *Beck'sche Reihe: Vol. 1406*. München: Beck.
- Füglein, R. (2000). *Kanak Sprak. Eine ethnolinguistische Untersuchung eines Sprachphänomens im Deutschen* (Diplomarbeit). Otto-Friedrich-Universität Bamberg, Bamberg.
- Griese, H. M. (2002). Einleitung: was ist eigentlich das Problem am "Ausländerproblem"? In H. M. Griese, E. Kürşat-Ahlers, R. Schulte ve M. Vahedi (Eds.), *ZwischenWelten--Theorien, Prozesse und Migrationen: Vol. 8. Was ist eigentlich das Problem am "Ausländerproblem"? Über die soziale Durchschlagskraft ideologischer Konstrukte* (ss. 25–45). Frankfurt am Main: IKO.
- Griese, H. M., Kürşat-Ahlers, E., Schulte, R. ve Vahedi, M. (Eds.). (2002). *ZwischenWelten--Theorien, Prozesse und Migrationen: Vol. 8. Was ist eigentlich das Problem am "Ausländerproblem"? Über die soziale Durchschlagskraft ideologischer Konstrukte*. Frankfurt am Main: IKO.
- Güney, S., Pekman, C. ve Kabaş, B. (2013). Sokaklardan "Club"lara: Alman-Türk gençliğinin müzik serüveni. *Sosyoloji Dergisi*, 27(2), 251–271.
- Häcki Buhofer, A. ve Hofer, L. (Eds.). (2003). *Basler Studien zur deutschen Sprache und Literatur: Vol. 83. Spracherwerb und Lebensalter*. Tübingen: Francke.
- Heuer, H.-J. (1998). Fremdenfeindliche Einstellungen und polizeiliches Handeln: Forschungsstand, Gegenmassnahmen und Ausblick. *Kriminalistik*, 6, 401–410.
- Ickstadt, H. (1999). Appropriating Difference: Turkish-German Rap. *American Studies*, 44(4), 571–578.
- Keim, I. (1978). *Gastarbeiterdeutsch: Untersuchungen zum sprachlichen Verhalten türkischer Gastarbeiter ; Pilotstudie. Institut für Deutsche Sprache. Mannheim: Vol. 41*. Tübingen: TBL-Verl.
- Kern, F. (2008). Türkendeutsch: Ein ethnischer Sprachstil. In H. Anderlik ve K. Kaiser (Eds.), *Die Sprache Deutsch. Eine Ausstellung des Deutschen Historischen Museums Berlin [15. Januar 2009 bis 3. Mai 2009]* (ss. 309–310). Dresden: Sandstein.
- Kürşat-Ahlers, E. (2002). Stigmatisierung, Diskriminierung und ethnische Schichtung. In H. M. Griese, E. Kürşat-Ahlers, R. Schulte ve M. Vahedi (Eds.), *ZwischenWelten--Theorien, Prozesse und Migrationen: Vol. 8. Was ist eigentlich das Problem am "Ausländerproblem"? Über die soziale Durchschlagskraft ideologischer Konstrukte* (ss. 47–98). Frankfurt am Main: IKO.

Genç, S. (2015). Almanya'da Türk argosu ve rap. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (3), 840-850.

- Lhotta, K. (2015). *Sprache und Kreativität in Raptexten: Eine vergleichende Analyse von Wortspielen in Raptexten auf Englisch, Standarddeutsch und verschiedenen österreichischen Dialekten*. Univ., Diplomarbeit--Innsbruck, 2014. Wien: Praesens-Verl.
- Bilal, M. (2010). *M. Bilal 2010: Manuellsen* [Audio-CD].
- Pirzl, D. (2008). *Der Rap in Frankreich. Untersuchungen zu seinen Funktionen* (Diss.). Universitaet Wien, Wien. 15 Eylül 2015 tarihinde http://othes.univie.ac.at/2005/1/2008-09-17_8702731.pdf adresinden erişildi.
- Rolffs, S. (1998). Zweisprachige Kompetenz und Schulerfolg der Migrantenkinder. *ZfTS =Zeitschrift für Türkeistudien*, 11(1), 109–117.
- Saller, W. (1999, 28 Mayıs). Mit "Kanak Sprak" wehren sich junge Türken im multikulturellen Nahkampf gegen Ausgrenzung und Anpassung: Brauchst du hart? Geb ich dir korrekt. *Berliner Zeitung*.
- Sirim, E. (2009). *Das Türkische einer deutsch-türkischen Migrantinnengruppe*. Mannheim: IDS.
- SPIEGEL. (1973). *Unterprivilegiert: Eine Studie über sozial benachteiligte Gruppen in der Bundesrepublik Deutschland. Kritische Texte zur Sozialarbeit und Sozialpädagogik*. Neuwied: Luchterhand.
- Tertilt, H. (1996). *Turkish Power Boys: Ethnographie einer Jugendbande*. Frankfurt: Suhrkamp.
- Wallraff, G. (2011). *Ganz unten: Mit einer Dokumentation der Folgen* (21. bs.). *KiWi: Vol. 176*. Köln: Kiepenheuer & Witsch.
- Wiese, H. (2012). *Kiezdeutsch: Ein neuer Dialekt entsteht. Beck'sche Reihe: Vol. 6034*. München: Beck.
- Zaimoglu, F. (2011). *Kanak Sprak + Koppstoff: Die gesammelten Misstöne vom Rande der Gesellschaft* (1. bs.). *KiWi: Vol. 1210*. Köln: Kiepenheuer & Witsch.

Extended abstract in English

Intercultural exchange occurs primarily in arts and language when different cultures come and live together for a long time. This exchange occurs as both sharing and clash. This sharing and clash can occur in language field that is abstract as well as it can occur in physical environment. Workers arrived to Germany from Turkey to work within the scope of labour force migration act signed between the two countries. Children of those workers, which are called as the second generation migrants in Germany, either came to Germany with their families at a young age or were born in Germany. Those young people have put a fight, idiosyncratic to themselves, to survive in German community. An important element of this fight is German that those young people have developed idiosyncratic to them. This German which is a street language is called as Turkish slang.

Turkish slang is a protest language. What are protested are the situations that their parents and they are exposed to in German society. Especially, when children, who are at the age of seven or over, come to Germany, they fail at school because of their language insufficiency. They experience disappointment in their school lives and prospective career pursuing since language skill affects the success in education directly. They are being mocked and belittled by their class mates when they try to use their insufficient German. Those young people who turn in upon themselves at a young age witness, at the same time, condescending attitudes towards their parents in German society and institutions. They see phrases on wall writings such as “Ausländer raus” (foreigners out), every day and hear pejorative names given to them. Especially, politicians’ instigative xenophobic statements, after making the foreigners subject an election tool, and media’s taking a stand on the same idea affected the young people’s development in becoming individuals and their emotional worlds negatively in the late 80s.

The second generation, who begins to resist to forces around them who try to intimidate them, begins to react to German society and politics. They started to intensify and emphasise the mistakes they make when speaking German even more. They added their parents’ typical mistakes when speaking German to their mocked and insufficient German. Though they do not make those mistakes anymore, they contoured the class they represent by adding the characteristics of “Gastarbeiterdeutsch” (guest worker German), known as dialect of migrant workers. Turkish slang, besides its grammar and emphasis mistakes, is aggressive in its context. This language which is rude and threatening is full of swearwords and sexual sayings. Though Turkish and German are used in Turkish slang, German words constitute the majority. This protest language exhibits almost all the prejudices against foreigners assumed by the society: rude, dangerous, criminal minded foreigners.

The second generation, who likens their fight in Germany to black people’s fight in American society in America, took their culture and idioms as an example. Hip hop culture and especially rap music created a big field of opportunity for young people who have difficulties in expressing themselves. Hip Hop was taken as an example, not only in music, in break-dance, graffiti and clothing styles. Young people, who at first imitated their favourite American rappers by composing and singing in English, later on, started to write Turkish, German and German-Turkish mixed rap songs. Turkish slang was the most used language in rap songs sung in German. Being minority and alienated were the most voiced subjects in the songs addressing the German society, politicians and the young people in similar situations.

Rap music and hip hop culture have opened the doors of areas of profession to migrant young people where they can pursue a job and gain professionalism. Young people, to whom the roads of professions, which can be accessed through school education and university, have been closed for because of interruptions in their school education, started to discover their skills in music, dance, graffiti and painting. Many of those young people of 80s, who are now at the age of 40 to 50, still work in those fields. Some of those young people improved their German during the passing time and continued their education even though it was late. In general, we see that young migrants who did not have a school education opportunity in the 80s, tended towards to skill-based vocations: music, dance, painting, graphic design, cooking, sports, etc.

Increase of American “gangsta” rap style towards 90s and its lyrics’ praise on gangs and gang activities influenced young migrants, too. Youth gangs started to occur in big cities where ghettoization took place widely, in Germany. Increase of neo-nazi marches and attacks on foreigners in the same period, encouraged the starting of gangs. Those gangs, that have positive and negative sides for the young people in Germany, reinforced the attitude towards foreigners by coming to the fore in German media. Number of the gangs decreased in mid 90s because their members were at their adult ages. The third generation did not need a violent fight because they were not grown up under the circumstances as their parents did and they had a command of German language. Those young people, who can defend their rights in society, benefit from the advantages of growing up in a multicultural environment and are aware of its benefits, fight on their own in different fields in changing Germany and changing Europe.

Turkish slang, that is usually subject to literary texts, music lyrics and scientific researches, has been replaced by today’s a new youth language, “Kiezdeutsch” (Neighbourhood German). Though Kiezdeutsch has the characteristic of Turkish slang, it is different from Turkish slang in terms of its characteristics and function. Turkish slang continues its existence especially in rap songs. Fight of the second generation Turkish migrants in Germany in a time span extending from 60s to 2000s is approached in this study, in the light of Turkish slang use that is idiosyncratic to them.